

[Første næstformand.]

stitut om, at der af folketinget må blive udpeget 2 medlemmer til realkreditinstituttets rådgivende repræsentantskab for de kommende 4 år.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om nedsettelse af et udvalg vedrørende forsvarets og politiets efterretnings tjenester.

Som det flere gange er kommet til udtryk i det høje ting, bl. a. i beretningen af 2. juni 1970 fra udvalget om eventuel rigsretssag i forbindelse med efterretningstjenesternes virksomhed, består der mellem folketingets nuværende partier enighed om, at en efterretnings- og varslingstjeneste er nødvendig af sikkerhedsmæssige grunde, og at der må gives efterretningsvæsenet de fornødne arbejds muligheder.

Dette indebærer efter sagens natur, at en meget væsentlig del af den virksomhed, der udføres af forsvarets og politiets efterretningstjenester, må foregå, uden at offentligheden kan få kendskab dertil. Med det foreliggende lovforslag ønsker regeringen at tilvejebringe et organ, som på offentlighedens vegne får adgang til at følge dette arbejde.

Jeg finder anledning til at understrege, at det ikke med forslaget er regeringens hensigt at unddrage sig det retlige og politiske ansvar for efterretningstjenesternes virksomhed. Det er fortsat kun vedkommende minister, som vil kunne give efterretnings-tjenesterne instruktioner om arbejdets udførelse, og han vil fortsat have det fulde ansvar for virksomheden. Heraf følger også, at ministeren har ansvaret for, hvilke oplysninger der meddeles det foreslåede udvalg.

Med disse bemærkninger skal jeg indstille lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Jeg har endvidere den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring af retsplejeloven og myndighedsloven. (Ændringer i rets- og politikredsinddelingen m. v.).

Forslaget tilsigter i første række en revision af den bestående rets- og politikredsinddeling. Efter forslaget vil antallet af

retskredse blive nedskåret fra 105 til 77 og antallet af politikredse fra 72 til 48.

Jeg skal indledningsvis gøre nogle almindelige bemærkninger, der gælder både ændringerne i rets- og politikredsinddelingen, og derefter nærmere omtale hver af de 2 ændringer.

Revisionen af rets- og politikredsinddelingen er blevet aktuel efter gennemførelsen af kommunalreformen, hvorved antallet af kommuner blev nedskåret fra knap 1.400 til 277. Kommunesammenlægningerne er i vidt omfang gennemført hen over de eksisterende rets- og politikredsgrænser.

Ved forslagens udarbejdelse er den kommunale inddeling lagt til grund, således at ingen kommune deles mellem flere retskredse eller flere politikredse. Dette har særlig betydning for samarbejdet mellem kommunerne og politiets stedlige ledelse. Det er endvidere tilstræbt, at grænserne for retskredsene og politikredsene i videst muligt omfang tilpasses hinanden, således at én politikreds omfatter én eller flere retskredse. Herudover er der taget hensyn til forskellige prognoser vedrørende befolkningsudviklingen og befolkningens tilknytning til bestemte områder.

Med hensyn til rets- og politikredsinddelingen i København, Frederiksberg og Københavns amt indeholder lovforslaget alene forslag om sammenlægning af Københavns og Tårnby rets- og politikredse. Jeg har fundet det rettest at udskyde en almindelig revision i dette område, indtil den kommende kommunale struktur er fastlagt.

I forbindelse med revisionen af retskredsinddelingen forøges antallet af dommere ved underretterne fra 159 til 171. Baggrunden herfor er den betydelige stigning i antallet af retssager, der har fundet sted i de senere år. Uanset denne betydelige stigning i sagsmængden har antallet af jurister, der har været beskæftiget ved domstolene i samme periode, på det nærmeste været konstant. Det har i de senere år været nødvendigt i stigende omfang at lade retsassessorer og dommerfuldmægtige beklæde retten i henhold til faste konstitutioner. Denne udvikling må — på baggrund af grundlovens og retsplejelovens forudsætning om, at dommerne selv behandler og pådømmer den væsentligste del af de egentlige retssager — anses for betænkelig. Ved forslagens udar-

[Justitsministeren.]

bejdelse er det derfor tilstræbt, at de enkelte dommerembeder får en sådan størrelse, at arbejdsgangen kan tilrettelægges på økonomisk forsvarlig måde, uden at det enkelte embede dog bliver større, end at dommeren personligt kan udføre den væsentligste del af det egentlige retsarbejde. Som ved tidligere forslag om ændringer i retskredsinddelingen er det lagt til grund, at en retskreds, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, ikke bør have et indbyggertal på mindre end 25.000-30.000, og at et indbyggertal på ca. 50.000 i almindelighed vil gøre det påkrævet at overveje spørgsmålet om ansættelse af flere dommere i retskredsen eller deling af denne.

Såvel af hensyn til betjeningen af publikum og advokater som af hensyn til en rationel arbejdsgang ved retterne er det en afgørende fordel, hvis behandlingen af de forskellige sagsarter kan ske samlet for større områder. Man har derfor i videst muligt omfang søgt at samle større byområder i én retskreds med flere dommere fremfor at dele området i flere kredse. I kredse med 2 eller 3 dommere foretages en deling i afdelinger efter sagernes art. En sådan opdeling er imidlertid ikke praktisk gennemførlig, hvis der er tale om mere end 3 afdelinger, og det foreslås derfor, at der — som i København og Århus — oprettes kollegiale by- og herredsretter i Odense, Ålborg og Randers.

Spørgsmålet om ændring af politikredsinddelingen har allerede været genstand for livlig debat, og jeg skal derfor gøre nærmere rede for den del af forslaget.

Den foreslåede politikredsinddeling svarer med enkelte mindre betydelige ændringer til den indstilling, som flertallet i strukturudvalget har afgivet. Man kan naturligvis drøfte, om forslaget er vidtgående nok, eller om det går længere end nødvendigt. Det er derimod hævet over enhver tvivl, at politikredse nu må lægges om. Foruden de grunde, jeg tidligere har anført, kan specielt med hensyn til politikredse nævnes, at den tekniske udvikling i væsentlig grad har ændret de opgaver, som politiet skal løse, og givet politiet helt andre muligheder for at varetage disse opgaver, og at den nugældende struktur ikke tillader en rimelig udnyttelse af personalet og de moderne tekni-

ske hjælpemidler. Efter min mening indeholder lovforslaget kun ændringer, der er nødvendige for en sådan effektivisering af politiets arbejdsvilkår, at det i overensstemmelse med de ændrede forhold kan yde befolkningen den bedst mulige betjening. Dette spørgsmål beror naturligvis på en vurdering af de mange hensyn, der ligger bag ved lovforslaget, og jeg er derfor lydhør over for eventuelle forslag om forbedringer.

Det er for mig at se af stor vigtighed, at forslaget indebærer mulighed for en forstærkelse af det præventive arbejde, såvel på grundlag af en udbygning af døgnvagnsstationer som på mere lokalt plan.

Det døgnberedskab og den patruljering, der finder sted i dag, er ikke tilfredsstillende. Væsentlige dele af landets befolkning er i dag bosat i områder, der ikke betjenes fra en station med døgnvagt. I 18 politikredse har ordenspolitistationerne alene åbent en del af døgnet, i hovedsagen i dagtimerne. Dette betyder, at der uden for stationernes åbningstid overhovedet ikke udføres præventivt arbejde i disse områder på grundlag af politikredsens personale, hverken i form af kørende eller gående patruljer. Indtræffer der uden for stationernes åbningstid situationer, som kræver politiets tilstedeværelse, f. eks. færdselsuheld, vil der heller ikke kunne ske udrykning fra vedkommende station. Spredningen af personalet på hovedstationerne i det eksisterende antal politikredse, den mere komplicerede ledelsesstruktur og nødvendigheden af i dagtimerne at opretholde et udrykningsberedskab på hver af disse stationer fører endvidere til, at præventivt arbejde selv i stationens åbningstid mange steder er yderst begrænset. Gennem lovforslaget skabes der grundlag for i de kommende år at etablere og udbygge tilstrækkeligt bemandede hovedpolitistationer for så godt som hele landet til varetagelse af den radiodirigerede udryknings- og patruljetjeneste i alle døgnets timer.

Samtidig indeholder forslaget mulighed for en forstærket indsats i det præventive arbejde på mere lokalt plan. Det må utvivlsomt lægges til grund, at den tryghedsfølelse i befolkningen, som synet af politiet indebærer, har betydning, ligesom det må tillægges selvstændig vægt, at en nyordning fortsat skal sikre og så vidt muligt forbedre kontak-

[Justitsministeren.]

ten og samhørigheden mellem politi og befolkning. Det er derfor værd at understrege, at der ved sammenlægningerne frigøres personale, som kan benyttes til at udbygge distriktspolitiordninger. Forslaget medfører ikke, at de eksisterende stationer eller landpolitidistrikterne nedlægges. Tværtimod vil der være mulighed for, når beredskab og en del administrative opgaver koncentrereres på de fremtidige hovedstationer, også at frigøre personale til supplement af patruljetjenesten i vdkommende understations distrikt i dag- og eventuelt aftentimerne. Det bør også understreges, at forslaget ikke fører til, at befolkningen skal rejse længere for at få foretaget sædvanlige politimæssige ekspeditioner såsom udstedelse af pas, førerbeviser og forskellige tilladelser m. v. Det er tanken at indrette politistationer som indleveringssted for sådanne ekspeditioner. På tilsvarende måde vil kriminalpolitiets lokal-kendskab blive sikret ved, at der visse steder navnlig i bysamfund af en vis størrelse vil blive bibeholdt et antal kriminalpolitifolk, eller ved at enklere efterforskningsopgaver fordeles blandt bestemte kriminalpolitifolk efter geografiske retningslinjer. Inden for kriminalpolitiet vil der således også være mulighed for ved koncentration at opnå bedre udnyttelse af teknisk materiel og at oparbejde en vis specialisering, *samtidig med* at man opbygger en slags distriktskriminalpoliti.

Ved tilrettelæggelse af en ny struktur for politiet har også en række andre forhold betydning. Jeg kan f. eks. nævne hensynet til en passende udnyttelse af den akademisk uddannede arbejdskraft, mulighederne for en overskuelig og effektiv ledelsesstruktur i politiet, en bedre udnyttelse af bl. a. kontorpersonalet, mulighederne for en smidig og hensigtsmæssig koordination mellem politikredsene og i forhold til rigspolitichefembedet samt effektiv og dermed økonomisk udnyttelse af teknisk materiel i form af radio, partaljetavler, biler m. v.

Lovforslaget indeholder endvidere en del ændringer, der har sammenhæng med ændringerne i rets- og politikredsinddelingen. Blandt de øvrige ændringer kan nævnes, at det særlige notarialkontor for København foreslås nedlagt, således at notarialforret-

ningerne i København henlægges til Københavns byret, og at værgebeskikkelser i København foreslås henlagt fra magistraten til skifteretten ligesom i den øvrige del af landet.

Såfremt forslaget vedtages, vil reformen ikke blive gennemført med det samme. Hensynet til personalet og problemer vedrørende lokaleforhold m. m. fører til, at gennemførelsen må ske over en periode på nogle år.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de bemærkninger, der ledsager det, skal jeg anbefale forslaget til det høje tings villige behandling.

Endelig har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Prøvelse af beslutning om adoptionsloven uden samtykke).*

Justitsministeriets adoptionsudvalg afgav i efteråret 1971 en delbetænkning om ændring af adoptionsloven. Betænkningen indeholder dels et udkast til adoptionslov, dels et udkast til lov om ændring af retsplejeloven, der indeholder de regler, der skal gælde for behandlingen af sager, som indbringes for retten efter bestemmelsen i § 11 i forslaget til adoptionslov.

Forslag til adoptionslov er fremsat i folketinget den 17. november 1971. Som oplyst ved fremsættelsen af forslaget ønskede justitsministeriet at indhente en udtalelse fra retsplejerådet, inden forslaget til lov om ændring af retsplejeloven blev fremsat. Retsplejerådet har foreslået visse ændringer i udkastet til lov om ændring af retsplejeloven samt i § 11 i forslaget til adoptionslov. Det foreliggende lovforslag svarer stort set til adoptionsudvalgets udkast med de ændringer, der er foreslået af retsplejerådet.

Samtidig med dette forslags fremsættelse vil § 11 i forslaget til adoptionslov blive foreslået ændret i det væsentlige i overensstemmelse med retsplejerådets udkast.

Beslutter overøvrigheden eller justitsministeriet, at adoptionsbevilling eller tilladelse til adoption skal meddeles, selv om forældrene eller værgerne ikke har samtykket heri eller har tilbagekaldt et tidligere meddelt samtykke, kan forældrene eller værgerne efter § 11 i forslaget til adoptionslov forlange sagen indbragt for retten. Forslaget til lov om æn-